

TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS
2004 m. rugsėjo 16 d.*

Byloje C-465/01

dėl 2001 m. gruodžio 4 d. pareikšto ieškinio pagal EB 226 straipsnį dėl valstybės
įsipareigojimų neįvykdymo

Europos Bendrijų Komisija, atstovaujama J. Sack, nurodžiusio adresą dokumen-
tams įteikti Liuksemburge,

ieškovė,

prieš

Austrijos Respubliką, atstovaujamą H. Dossi, nurodžiusio adresą dokumentams
įteikti Liuksemburge,

atsakovė,

* Proceso kalba: vokiečių.

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas C. W. A. Timmermans, teisėjai R. Schintgen (pranešėjas), R. Silva de Lapuerta, P. Kūris ir G. Arestis,

generalinis advokatas F. G. Jacobs,
sekretorius R. Grass,

atsižvelgęs į susipažinus su generalinio advokato nuomone priimtą sprendimą nagrinėti bylą be posėdžio ir išvados,

prima šį

Sprendimą

1 Savo ieškiniu Europos Bendrijų Komisija prašo Teisingumo Teismo pripažinti, kad:

- a) atsisakydama suteikti darbuotojams, kitų Europos Sąjungos arba Europos ekonominės erdvės (toliau – EEE) valstybių narių piliečiams, teisę būti

renkamais į darbuotojų rūmus, Austrijos Respublika neįvykdė savo įsipareigojimų pagal EB 39 straipsnį ir 1968 m. spalio 15 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1612/68 dėl laisvo darbuotojų judėjimo Bendrijoje (OL L 257, p. 2), iš dalies pakeisto 1992 m. liepos 27 d. Tarybos reglamentu (EEB) Nr. 2434/92 (OL L 245, toliau – Reglamentas Nr. 1612/68) 8 straipsnį bei Europos ekonominės erdvės susitarimo (OL L 1, p. 3 ir p. 572, toliau – EEE susitarimas) 28 straipsnį:

- b) atsisakydama suteikti trečiųjų šalių darbuotojams, teisėtai dirbantiems valstybėse narėse, teisę būti renkamais į darbo tarybas ir darbuotojų rūmų visuotinį susirinkimą, Austrijos Respublika neįvykdė savo įsipareigojimų pagal Bendrijos su šiomis trečiosiomis šalimis sudarytus tarptautinius susitarimus, įtvirtinančius nediskriminavimo principą šių šalių darbuotojų, teisėtai dirbančių valstybėje narėje, darbo sąlygų atžvilgiu.

Teisinis pagrindas

Bendrijos teisės aktai

- 2 EB 39 straipsnis numato:

„1. Bendrijoje užtikrinama darbuotojų judėjimo laisvė.

2. Tokia judėjimo laisvė reiškia, kad įdarbinimo, darbo užmokesčio ir kitų darbo ir užimtumo sąlygų atžvilgiu panaikinama bet kokia valstybių narių darbuotojų diskriminacija dėl pilietybės.

<...>

4. Šio straipsnio nuostatos netaikomos darbui valstybės tarnyboje.“

3 Reglamento Nr. 1612/68 pirmoji konstatuojamoji dalis išdėstyta taip:

„kadangi Bendrijoje iki pereinamojo laikotarpio pabaigos turi būti užtikrintas laisvas darbuotojų judėjimas; kadangi siekiant šio tikslo turi būti panaikinta bet kokia valstybėse narėse dirbančių darbuotojų diskriminacija dėl pilietybės juos įdarbinant, mokant atlyginimą už darbą bei sudarant jiems darbo ir įsidarbinimo sąlygas, taip pat užtikrinant tokiems darbuotojams teisę laisvai judėti Bendrijoje ir įsidarbinti kaip asmenims, kuriems gali būti taikomi apribojimai, pagrįsti valstybės politika, viešąja tvarka ir visuomenės sveikata.“

4 Reglamento Nr. 1612/68 7 ir 8 straipsniai, susiję su „įsidarbinimu ir darbuotojų šeimos nariais“, yra jo pirmojoje dalyje, t. y. II skyriuje „Įdarbinimas lygiateisiais pagrindais“.

5 Minėtas 7 straipsnis numato:

„1. Darbuotojui, jei jis yra valstybės narės pilietis, turi būti sudarytos tos pačios įdarbinimo ir darbo sąlygos kaip ir piliečiui tos valstybės narės, kurioje jis dirba,

nepaisant jo pilietybės, ypač nustatant atlyginimą ir atleidžiant iš darbo, o bedarbystės atveju – gražinant arba vėl priimant į darbą.

2. Jis naudojasi tomis pačiomis socialinėmis ir mokestinėmis lengvatomis kaip ir vietiniai darbuotojai.

<...>

4. Bet kokia kolektyvinių arba individualių sutarčių arba kitų kolektyvinių norminių aktų sąlyga, susijusi su teise įsidarbinti, dirbti, gauti atlyginimą ir kitomis darbo arba atleidimo iš darbo sąlygomis, laikomi niekiniais ir negalioja, jeigu ji diskriminuoja tuos darbuotojus, kurie yra kitų valstybių narių piliečiai.“

6 Reglamento Nr. 1612/68 8 straipsnis nustato:

„1. Darbuotojas, kuris yra valstybės narės pilietis ir dirba kitos valstybės narės teritorijoje, turi teisę tapti profesinių sąjungų nariu ir naudotis visomis tų narių teisėmis, įskaitant balsavimo teisę; jam gali būti neleidžiama dalyvauti valdymo organuose, reglamentuojamuose viešosios teisės, ir užimti pareigas, kurias reglamentuoja viešoji teisė. Be to, jis turi teisę būti renkamas į įmonės darbuotojų atstovavimo organus.

Šio straipsnio nuostatos neturi jokios įtakos įstatymams arba norminiams aktams tose valstybėse narėse, kurios atvykstantiems iš kitų valstybių narių darbuotojams suteikia didesnes teises.“

7 EEE susitarimo 28 straipsnis nurodo:

„1. EB valstybėse narėse ir ELPA valstybėse užtikrinama darbuotojų judėjimo laisvė.

2. Tokia judėjimo laisvė reiškia, kad įdarbinimo, darbo užmokesčio ir kitų darbo ir užimtumo sąlygų atžvilgiu panaikinama bet kokia EB valstybių narių ir ELPA valstybių darbuotojų diskriminacija dėl pilietybės.

<...>

4. Šio straipsnio nuostatos netaikomos darbui valstybės tarnyboje.

<...>“.

8 Bendrija yra sudariusi keletą tarptautinių susitarimų su trečiosiomis šalimis, įskaitant Sutartį, steigiančią Europos ekonominės bendrijos ir Turkijos asociaciją, Europos susitarimus, steigiančius asociaciją, bei susitarimus dėl bendradarbiavimo

su Vidurio ir Rytų Europos valstybėmis, o taip pat ir Asociacijos susitarimus su Magrebo valstybėmis, kuriais remiantis darbuotojų, kurie yra trečiųjų šalių piliečiai ir teisėtai dirba valstybėje narėje, darbo sąlygų ir darbo užmokesčio atžvilgiu draudžiama bet kokia diskriminacija dėl pilietybės.

Nacionalinės teisės aktai

- 9 Austrijos *Arbeiterkammergesetz* (Įstatymo dėl darbuotojų rūmų BGBl. 1991/626 redakcija, paskelbta BGBl. I, 1998/166, toliau – *AKG*) 1 straipsnis numato, kad darbuotojų rūmų bei federalinių darbuotojų rūmų (toliau – darbuotojų rūmai) paskirtis – atstovauti abiejų lyčių darbuotojų socialiniams, ekonominiams ir kultūriniais interesams bei juos ginti.

- 10 Šie rūmai, viešosios teisės reglamentuojami organai, kurių nariai yra visi nario mokesčių mokantys darbuotojai, taip pat vykdo konsultacinę funkciją teisės aktų leidybos srityje.

- 11 Darbuotojų rūmai, be kitų organų, turi Visuotinį susirinkimą (*AKG* 46 straipsnis). Jį penkerių metų laikotarpiui (*AKG* 18 straipsnio 1 dalis) renka tiesiogiai balsavimo teisę turintys darbuotojai, remiantis lygia rinkimų teise bei slaptu balsavimu pagal proporcinio atstovavimo principą (*AKG* 19 straipsnis). Pagal *AKG* 20 straipsnio 1 dalį visi darbuotojai, rinkimų dieną esantys rūmų nariais, turi balsavimo teisę.

12 *AKG* 21 straipsnis nustato rinkimų sąlygas:

„Darbuotojų rūmu nariu gali būti renkamas bet kuris darbuotojas, šių rūmų narys, kuris rinkimų dieną:

1. yra sulaukęs 19 metų; ir

2. per pastaruosius penkerius metus ne mažiau kaip dvejus metus pagal darbo sutartį yra dirbęs Austrijoje, todėl buvo minėtų rūmų nariu; ir,

3. išskyrus nustatytą amžiaus reikalavimą, atitinka kitus reikalavimus būti renkamu į Nacionalinę tarybą (*Nationalrat*).“ (Neoficialus vertimas)

13 Pagal *Bundesverfassungsgesetz* (federalinis konstitucinis įstatymas) 26 straipsnio 4 dalį:

„Gali būti renkami visi vyrai ir moterys, turintys nustatytą dieną Austrijos pilietybę ir kuriems rinkimų metų sausio 1 d. yra suėję 19 metų.“

14 Darbo tarybos, kurių steigimas tam tikro dydžio Austrijos įmonėse yra privalomas, atsako už konkrečios įmonės darbuotojų interesų gynimą ir ypač užtikrina, kad priimamų teisės aktų nuostatos darbuotojų atžvilgiu būtų naudingos.

15 *Arbeitsverfassungsgesetz* (Darbo organizavimo įstatymo BGBl. 1974/22 redakcija, paskelbta BGBl. 1993/460) 53 straipsnio 1 dalis, nustatanti rinkimų į darbo tarybą sąlygas, išdėstyta taip:

„Gali būti renkami visi darbuotojai, kurie:

1. a) turi Austrijos pilietybę arba

b) yra EEE susitarimą pasirašiusios valstybės piliečiai; ir

2. rinkimų paskelbimo dieną yra sulaukę 19 metų; ir

3. turi ne mažesnę nei 6 mėnesių darbo įstaigoje arba įmonėje, kuri priklauso šiai įstaigai, stažą ir,

4. išskyrus Austrijos pilietybės reikalavimą, atitinka kitus reikalavimus būti renkamu į Nacionalinę tarybą (*Nationalrat*) <...>.“ (Neoficialus vertimas)

Ikiteisminė procedūra

- 16 Manydama, kad Austrijos teisės aktai neatitinka Bendrijos teisės reikalavimų tiek, kiek jie, pirma, tik Austrijos piliečiams leidžia būti renkamais į darbuotojų rūmus, ir, antra, darbuotojams, teisėtai dirbantiems valstybėje narėje ir kurių kilmės valstybė su Bendrija yra sudariusi susitarimą, pagal kurį jiems sudaromos tokios pačios darbo sąlygos, neleidžiama būti renkamais į darbuotojų rūmus ir darbo tarybą, 1999 m. liepos 9 d. Komisija laišku Austrijos Respublikai oficialiai nurodė per du mėnesius pateikti savo pastabas.
- 17 1999 m. rugsėjo 6 d. Austrijos vyriausybė pripažino, kad jos teisės aktai darbuotojų, kitų Bendrijos arba EEE valstybių narių piliečių atžvilgiu neatitiko įsipareigojimų pagal Bendrijos teisę, tačiau taip pat nurodė, kad dėl Bendrijos teisės tiesioginio taikymo ginčijamos nacionalinės teisės nuostatos turėjo būti laikomos negaliojančiomis. Vis dėlto teisės aktų pakeitimai, siekiant visiems darbuotojams, neatsižvelgiant į jų pilietybę, suteikti teisę būti renkamais į darbuotojų rūmus, vis dar buvo rengiami. Austrijos vyriausybė nesutiko su Komisijos teiginiu, kad pagal Bendrijos su trečiosiomis šalimis sudarytą susitarimą šių šalių darbuotojams tuo metu, kai jie teisėtai dirba valstybėje narėje, sudaromos tokios pačios darbo sąlygos.
- 18 Kadangi Austrijos teisės nuostatos nebuvo pakeistos, 2000 m. gruodžio 29 d. Komisija išsiuntė Austrijos Respublikai argumentuotą nuomonę, nurodydama jai per du mėnesius nuo jos gavimo imtis pagal EB 39 straipsnį, Reglamento Nr. 1612/68 8 straipsnį, EEE susitarimo 28 straipsnį ir pirmiau minėtų Bendrijos sudarytų dvišalių susitarimų nuostatas būtinų priemonių, kad į ją būtų tinkamai atsižvelgta.

- 19 Kadangi atsakydama į šią argumentuotą nuomonę Austrijos vyriausybė 2001 m. vasario 27 d. ir balandžio 12 d. laiškuose jokios naujos informacijos nepateikė, Komisija nusprendė pareikšti šį ieškinį.

Dėl ieškinio

- 20 Grįsdama savo ieškinį, Komisija pareiškė 2 kaltinimus. Pirmasis kaltinimas susijęs su atsisakymu suteikti darbuotojams, kitų Europos Sąjungos arba EEE valstybių narių piliečiams, teisę būti renkamais į darbuotojų rūmus. Antrasis kaltinimas susijęs su tuo, kad trečiųjų šalių darbuotojams, teisėtai dirbantiems Austrijoje ir kurių veiklą reglamentuoja Bendrijos ir jų šalies sudarytas susitarimas, draudžiantis diskriminaciją darbo sąlygų atžvilgiu, nesuteikiama teisė būti renkamais į darbuotojų rūmų visuotinį susirinkimą bei į darbo tarybas.
- 21 Šių dviejų kaltinimų pagrįstumą reikia nagrinėti iš eilės.

Dėl pirmojo kaltinimo

Šalių argumentai

- 22 Komisijos manymu, Austrijos teisės aktuose nustatyta sąlyga, kad teisė būti renkamu į darbuotojų rūmus priklauso nuo to, ar asmuo turi Austrijos pilietybę, remiantis Teisingumo Teismo išaiškinimu, yra akivaizdžiai nesuderinama su EB 39 straipsniu ir Reglamento Nr. 16128/68 8 straipsnio 1 dalimi, o taip pat su analogiškas nuostatas įtvirtinančiu EEE susitarimo 28 straipsniu.

- 23 Iš 1991 m. liepos 4 d. Teisingumo Teismo sprendimo *ASTI (C-118/92, Rink. p. I-1891, toliau – sprendimas *ASTI II*)* matyti, kad nacionalinės teisės nuostata, kuria remiantis darbuotojams, kitų valstybių narių piliečiams, atsisakoma suteikti teisę būti renkamais į tokias organizacijas kaip profesinės sąjungos, į kurias darbuotojai įstoja privalomai ir moka nario mokesčių ir kurios atstovauja darbuotojų teisėms ir jas gina bei vykdo konsultacinę funkciją teisės aktų leidybos srityje, prieštarauja bendrajam EB 39 straipsnyje bei Reglamento Nr. 1612/68 8 straipsnyje įtvirtintam nediskriminavimo dėl pilietybės principui. Tokia pati išvada darytina ir EEE susitarimo 28 straipsnio atžvilgiu, kadangi jo nuostatos identiškos EB 39 straipsnio nuostatomis.
- 24 Austrijos vyriausybė prašo šį kaltinimą atmesti, tvirtindama, kad darbuotojų rūmai yra viešosios teisės reglamentuojami organai, aktyviai dalyvaujantys vykdamas viešosios valdžios funkcijas, o tai pateisina draudimą visiems darbuotojams užsieniečiams būti renkamais į šiuos valdymo organus.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 25 Siekiant išnagrinėti šio kaltinimo pagrįstumą, pirmiausia primintina, kad laisvo darbuotojų judėjimo Europos Sąjungoje srityje EB 39 straipsnio 2 dalis konkrečiai apibrėžia bendrąjį EB 12 straipsnio 1 dalyje nustatytą diskriminacijos dėl pilietybės uždraudimo principą, draudžiantį bet kokią valstybių narių darbuotojų diskriminaciją dėl pilietybės įsidarbinimo, atlyginimo, darbo sąlygų bei darbo atžvilgiu.

- 26 Šis principas yra pakartotas keliose Reglamento Nr. 1612/68 nuostatose, ypač jo 7 bei 8 straipsniuose.
- 27 Būtent minėto reglamento 8 straipsnio 1 dalis nustato, kad darbuotojas, esantis valstybės narės pilietis ir dirbantis kitos valstybės narės teritorijoje, turi teisę tapti profesinių sąjungų nariu ir naudotis visomis tų narių teisėmis, o taip pat turi teisę būti renkamu į įmonės darbuotojų atstovavimo organus.
- 28 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas sprendimuose *ASTI I* ir *ASTI II* nusprendė, kad ši nuostata taip pat yra taikoma ir balsavimo teisei bei teisei būti renkamu į tokius organus kaip profesinės sąjungos, kurių nariais darbuotojai tampa privalomai bei joms moka nario mokesčių ir kurios atstovauja jų interesams bei juos gina.
- 29 EEE susitarimo 28 straipsnio 2 dalis yra beveik identiška EB 39 straipsnio 2 daliai.
- 30 Šiomis aplinkybėmis iš EB 39 straipsnio 2 dalies, Reglamento Nr. 1612/68 8 straipsnio 1 dalies ir EEE susitarimo 28 straipsnio 2 dalies matyti, kad darbuotojams, kitų Europos Sąjungos valstybių narių arba valstybių, priklausančių Europos laisvos prekybos asociacijai (toliau – ELPA), piliečiams, dirbantiems kitoje valstybėje narėje, turi būti sudarytos tokios pačios įdarbinimo bei darbo sąlygos kaip ir priimančiosios šalies piliečiams, ir ypač naudojantis profesinių sąjungų teisėmis, įskaitant ir teisę būti renkamu į darbuotojų interesams atstovaujančius ir juos ginančius organus, kaip antai į darbuotojų rūmus Austrijoje.

- 31 Taigi akivaizdu, kad šiame ieškinyje nurodytuose teisės aktuose įtvirtinta teisė būti renkamu į darbo tarybas priklauso nuo Austrijos pilietybės turėjimo, ir to Austrijos vyriausybė neginčija.
- 32 Kadangi šią sąlygą atitinka tik Austrijos piliečiai, užsieniečiai darbuotojai patyrė tiesioginę diskriminaciją.
- 33 Todėl darytina išvada, kad Austrijos Respublikos teisės aktai, pagal kuriuos darbuotojams, kitos valstybės narės arba ELPA valstybės piliečiams, atsisakoma suteikti teisę būti renkamais į darbuotojų rūmus vien dėl to, kad šie suinteresuotieji darbuotojai nėra Austrijos piliečiai, prieštarauja pagrindiniam bet kokios diskriminacijos dėl pilietybės uždraudimo principui, kuris grindžiamas pirmiau minėtais Bendrijos teisės aktais.
- 34 Šios išvados nepaneigia Austrijos vyriausybės pateikti argumentai, kad darbuotojų rūmai yra viešosios teisės reglamentuojami organai, aktyviai dalyvaujantys vykdant viešosios valdžios funkcijas.
- 35 Iš sprendimų *ASTI I* ir *ASTI II* matyti, kad nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos atsisakoma darbuotojams, valstybės narės piliečiams, suteikti balsavimo teisę ir (arba) teisę būti renkamais į tokius organus kaip profesinės sąjungos, kurių nariais darbuotojai tampa privalomai ir moka jiems nario mokestį ir kurie atstovauja darbuotojų interesams bei juos gina, prieštarauja pagrindiniam nediskriminavimo dėl pilietybės principui, nepaisant tos aplinkybės, kad pagal nacionalinę teisę šių organų veiklą reglamentuoja viešoji teisė ir teisės aktų leidybos srityje jie vykdo konsultacinę funkciją.

- 36 Taigi Austrijos vyriausybė nesuteikė jokios informacijos, kuria remiantis būtų galima daryti išvadą, kad darbuotojų rūmai Austrijoje skiriasi nuo bylose, kuriose buvo priimti minėti sprendimai, nagrinėtų profesinių sąjungų Liuksemburge.
- 37 Galiausiai dėl darbuotojų rūmų Austrijoje Teisingumo Teismas nusprendė, kad Austrijos teisės nustatytas pilietybės reikalavimas, nuo kurio priklauso teisė būti renkamu į šiuos rūmus, nesuderinamas su bet kokios diskriminacijos dėl pilietybės darbo sąlygų atžvilgiu uždraudimo principu, įtvirtintu 1980 m. rugsėjo 19 d. Sprendimo Nr. 1/80 dėl Asociacijos plėtros (toliau – Sprendimas Nr. 1/80), kurį priėmė pagal 1963 m. rugsėjo 12 d. Turkijos Respublikos ir Europos ekonominės bendrijos valstybių narių ir Bendrijos Ankaroje pasirašytą EEB ir Turkijos asociaciją steigiantį susitarimą, Bendrijos vardu sudarytą, patvirtintą ir pripažintą pagal 1963 m. gruodžio 23 d. Tarybos sprendimą Nr. 64/732/EEB (OL 1964, 217, p. 3685; EEB ir Turkijos Asociacijos susitarimas), įsteigta Asociacijos taryba, 10 straipsnio 1 dalyje (2003 m. gegužės 8 d. Sprendimas *Wählergruppe Gemeinsam*, C-171/01, Rink. p. I-4301).
- 38 Taigi Sprendimo Nr. 1/80 10 straipsnis iš esmės identiškas EB 39 straipsnio 2 daliai bei EEE susitarimo 28 straipsnio 2 daliai nuostatom.
- 39 Pažymėtina, kad bet kuriuo atveju pagal nusistovėjusią teismo praktiką EB 39 straipsnio nuostatų netaikymas veiklai, susijusiai su viešosios valdžios funkcijų vykdymu, yra pagrindinės laisvės išimtis, kuri dėl šios priežasties turi būti aiškinama taip, kad jos taikymas apsiribotų tik griežtai nustatytais atvejais, kai būtina apsaugoti valstybei narei leidžiamus ginti interesus. Todėl ši išimtis negali pateisinti valstybės narės nustatytos bendrosios nuostatos, kad bet koks dalyvavimas viešosios teisės reglamentuojamo organo veikloje, pavyzdžiui, darbuotojų rūmuose Austrijoje,

priklauso nuo turimos pilietybės; ji tik leidžia neįtraukti užsieniečių darbuotojų, kai tai yra reikalinga, į tam tikrą ginčijamos institucijos vykdomą veiklą, kuri apima tiesioginį viešosios valdžios funkcijų vykdymą (žr. sprendimo *ASTI I 19* punktą ir pirmiau minėto sprendimo *Wählergruppe Gemeinsam* 92 punktą).

- 40 Todėl Teisingumo Teismas sprendimo *Wählergruppe Gemeinsam* 93 punkte, kuriame pateikiama nuoroda į sprendimo *ASTI I 20* punktą, padarė išvadą, kad užsieniečiams darbuotojams, sudarant tokias pačias darbo užmokesčio bei kitas darbo sąlygas, teisės būti renkamais į darbuotojų interesams atstovaujančius bei juos ginančius organus, tokius kaip darbuotojų rūmai Austrijoje, nesuteikimas negali būti pateisintas nei nacionalinėje teisėje nustatyta ginčijamų organų teisine forma, nei ta aplinkybe, kad kai kurios jų funkcijos gali būti susijusios su dalyvavimu vykdant viešosios valdžios funkcijas.
- 41 Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, pirmasis Komisijos kaltinimas yra pagrįstas.

Dėl antrojo kaltinimo

Šalių argumentai

- 42 Dėl atsisakymo suteikti darbuotojams, trečiųjų šalių, su kuriomis Bendrija yra sudariusi tarptautinius susitarimus ir kuriais remiantis jiems suteikiamos vienodos darbo sąlygos, piliečiams, teisę būti renkamais į darbo tarybas ir darbuotojų rūmus, Komisija mano, kad sąvokos „darbo sąlygos“ negalima aiškinti griežčiau nei ji

suprantama pagal EB sutartį. Todėl, nors trečiųjų valstybių darbuotojai negalėjo naudotis Sutarties garantuojama judėjimo laisve, valstybėje narėje teisėtai dirbančiųjų teisinė padėtis neturėtų būti mažiau palanki nei Bendrijos darbuotojų. Būtent šio tikslo siekiama su šiuo ieškiniu susijusiuose susitarimuose įtvirtintu draudimu diskriminuoti dėl pilietybės.

- 43 Austrijos vyriausybė atsikerta, kad Komisijos nurodytuose susitarimuose vartojama sąvoka „darbo sąlygos“ neapima susijusių trečiųjų šalių darbuotojų teisės dalyvauti rinkimuose į organus, atstovaujančius darbuotojų interesams, tokius kaip darbuotojų rūmai ir darbo tarybos. Šios sąvokos taikymo sritis yra siauresnė nei EB 39 straipsnyje apibrėžta tos pačios sąvokos taikymo sritis, nes, pirma, EB 39 straipsnį detalizuoja Reglamento Nr. 1612/68 8 straipsnio 1 dalis, aiškiai reglamentuojanti profesinių sąjungų veiklą bei su jomis susijusias teises, o ginčijamuose tarptautiniuose susitarimuose tokio aiškumo nėra, antra, šių susitarimų tikslas nėra toks ambicingas kaip EB sutarties tikslas tiek, kiek jis nereglamentuoja laisvo darbuotojų judėjimo. Šiomis aplinkybėmis antrasis Komisijos kaltinimas yra nepagrįstas.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 44 Iš Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad Europos sutarties, steigiančios Europos Bendrijų bei jos šalių narių ir Lenkijos Respublikos asociaciją, sudarytos ir patvirtintos Bendrijos vardu 1993 m. gruodžio 13 d. Tarybos ir Komisijos sprendimu Nr. 93/743/EB/EAPB/Euratomas (OL L, 1993, 348, p. 1) 37 straipsnio 1 dalies pirma įtrauka nustato, kad Lenkijos pilietybę turintiems darbuotojams, teisėtai dirbantiems

valstybėje narėje, sudaromos tokios pačios darbo sąlygos tiek, kiek jomis naudojasi valstybės narės piliečiai pagal EB sutarties 48 straipsnio 2 dalies analogiškas nuostatas (dabar – EB 39 straipsnio 2 dalis) (žr. 2002 m. sausio 29 d. Sprendimo *Pokrzeptowicz-Meyer*, C-162/00, Rink. p. I-1049, 41 punktą).

- 45 Be to, dėl Europos ekonominės bendrijos ir Turkijos asociaciją steigiančio susitarimo Teisingumo Teismas nusprendė, kad Sprendimo Nr. 1/80 10 straipsnio 1 dalis, kurios tekstas beveik atitinka EB 39 straipsnio 2 dalį, Turkijos darbuotojų, teisėtai dirbančių šioje valstybėje narėje, darbo sąlygų atžvilgiu kiekvienai valstybei narei nustato pareigas, kurios yra analogiškos taikomoms kitų valstybių narių piliečiams (pirmiau minėto sprendimo *Wählergruppe Gemeinsam* 77 punktą).
- 46 Kaip buvo nurodyta šio sprendimo 37 punkte, sprendime *Wählergruppe Gemeinsam* buvo nagrinėjamas pats pilietybės reikalavimas, kurį Austrijos teisės aktai nustatė asmenims, siekiantiems būti renkamais į darbuotojų rūmus Austrijoje.
- 47 Taigi Komisija pagrįstai tvirtino, kad, remiantis Sutarties nuostatomis, nėra jokio pagrindo pateikti kitą bet kokios diskriminacijos uždraudimo darbo sąlygų atžvilgiu, numatyto kituose Bendrijos sudarytuose susitarimuose su trečiosiomis šalimis, išaiškinimą, kuris, be to, pagal analogiją jau buvo taikomas sudarytų susitarimų su Turkija ir Lenkija atžvilgiu (žr. šio sprendimo 44–46 punktus).
- 48 Remiantis tais pačiais pagrindais, kuriuos Teisingumo Teismas nurodė dėl pirmojo kaltinimo, susijusio su Europos Sąjunga ir EEE, pripažintina, kad minėtas principas

draudžia taikyti kitos valstybės piliečiams, teisėtai dirbantiems valstybėje narėje ir kurių atžvilgiu yra priimtas susitarimas, įtvirtinantis tokią nuostatą, taikyti tokį teisės aktą, kuris galioja Austrijoje ir kuriuo remiantis šiems darbuotojams atsisakoma suteikti teisę būti renkamais į darbuotojų interesams atstovaujančius bei juos ginančius organus, kaip antai į darbuotojų rūmus ir darbo tarybas, remiantis vieninteliu pagrindu – kad šie darbuotojai yra užsienio valstybių piliečiai.

49 Iš tikrųjų nagrinėjamuose susitarimuose įtvirtintas nediskriminavimo dėl pilietybės principas nustato, kad visiems vietiniams darbuotojams arba darbuotojams, atitinkamų trečiųjų šalių piliečiams, sudaromos vienodos darbo ir įsidarbinimo sąlygos ir jiems leidžiama dalyvauti darbuotojų interesams atstovaujančių bei juos ginančių organų rinkimuose. Skirtingų sąlygų sudarymas asmenims dėl jų pilietybės prieštarauja šiam bendrajam principui.

50 Austrijos vyriausybės pateikti argumentai siekiant įrodyti priešingai yra nepriimtini.

51 Viena vertus, remiantis minėto sprendimo *Wählergruppe Gemeinsam* 81–86 punktuose plačiai aptartais argumentais, aplinkybė, kad EB sutarties 48 straipsnio 2 dalyje vartojama „kitų darbo sąlygų“ sąvoka (dabar – EB 39 straipsnio 2 dalis) buvo paaiškinta Reglamentu Nr. 1612/68, ypač jo 8 straipsnio 1 dalimi, konkrečiai reglamentuojančia profesinių sąjungų bei su jomis susijusias teises, nors ginčijamuose dvišaliuose susitarimuose tokio paaiškinimo trūksta, nereiškia, kad šiuose susitarimuose vartojamos minėtos sąvokos taikymo sritis siauresnė nei EB 39 straipsnio 2 dalyje vartojamos sąvokos apimtis, ir dėl to ji neapima trečiųjų

šalių darbuotojų teisės kartu su piliečiais lygiateisiais pagrindais dalyvauti rinkimuose į darbuotojų interesams atstovaujančius bei juos ginančius organus.

- 52 Kita vertus, tokia išvada darytina ne tik atsižvelgiant į diskriminacijos darbo sąlygų srityje draudimo formuluotę įvairiuose Bendrijos ir trečiųjų valstybių susitarimuose, kurių nuostatos iš esmės identiškos EB 39 straipsnio 2 dalies sąvokoms, bet taip pat ir palyginus šių susitarimų bei EB sutarties turinį bei tikslą, kadangi nėra pagrindo teigti, jog draudimo turinys yra kitoks nei EB sutarties 48 straipsnio 2 dalies (dabar – EB 39 straipsnio 2 dalis) išaiškinimas, kurį Teisingumo Teismo pateikė sprendimuose *ASTI I* ir *ASTI II* (šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *Wählergruppe Gemeinsam* 88 ir 89 punktus).
- 53 Be to, minėtas išaiškinimas vienintelis atitinka susijusių susitarimų tikslą bei prasmę, kadangi vienodų darbo sąlygų sudarymas tiek šių susitarimų trečiųjų šalių piliečiams, teisėtai dirbantiems valstybėje narėje, tiek darbuotojams, tos valstybės narės piliečiams, yra svarbus kriterijus kuriant tinkamą pagrindą migrantams laipsniškai integruotis priimančioje valstybėje narėje (šiuo klausimu žr. minėtų sprendimų *Pokrzeptowicz-Meyer* 42 punktą ir *Wählergruppe Gemeinsam* 79 punktą).
- 54 Atsižvelgiant į šiuos argumentus, antrasis Komisijos kaltinimas taip pat yra priimtinas.

55 Todėl visas Komisijos ieškinys yra pagrįstas.

56 Todėl pripažintina, kad atsisakydama suteikti:

- kitų Europos Sąjungos arba Europos ekonominės erdvės valstybių narių piliečiams teisę būti renkamais į darbuotojų rūmus, Austrijos Respublika neįvykdė savo įsipareigojimų pagal EB 39 straipsnį, Reglamento Nr. 1612/68 8 straipsnį ir EEE susitarimo 28 straipsnį,

- teisėtai valstybėje narėje dirbantiems darbuotojams, trečiųjų valstybių, su kuriomis Bendrija yra sudariusi susitarimus, draudžiančius diskriminaciją darbo sąlygų atžvilgiu, piliečiams teisę būti renkamais į darbo tarybas ir darbuotojų rūmų visuotinį susirinkimą, Austrijos Respublika neįvykdė savo įsipareigojimų pagal šių susitarimų nuostatas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

57 Pagal Darbo reglamento 69 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti išlaidas, jeigu laimėjusi šalis to prašė. Kadangi Komisija prašė priteisti išlaidas ir Austrijos Respublika bylą pralaimėjo, pastaroji turi padengti išlaidas.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

- 1) a) Atsisakydama suteikti kitų Europos Sąjungos arba Europos ekonominės erdvės valstybių narių piliečiams teisę būti renkamais į darbuotojų rūmus, Austrijos Respublika neįvykdė savo įsipareigojimų pagal EB 39 straipsnį, 1968 m. spalio 15 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1612/68 dėl laisvo darbuotojų judėjimo Bendrijoje (OL L 257, p. 2), iš dalies pakeisto 1992 m. liepos 27 d. Tarybos reglamentu (EEB) Nr. 2434/92 8 straipsnį ir Europos ekonominės erdvės susitarimo 28 straipsnį.
  - b) Atsisakydama suteikti teisėtai valstybėje narėje dirbantiems darbuotojams, trečiųjų valstybių, su kuriomis Bendrija yra sudariusi susitarimus, draudžiančius diskriminaciją darbo sąlygų atžvilgiu, piliečiams teisę būti renkamais į darbo tarybas ir darbuotojų rūmų visuotinį susirinkimą, Austrijos Respublika neįvykdė savo įsipareigojimų pagal šių susitarimų nuostatas.
- 2) Priteisti iš Austrijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.

Parašai.